

“ ఆదిపర్వము ” - విశ్వ విఘ్నాన సర్వస్వమ్

॥ విఘ్నేశ్వర ధ్యానమ్ ॥

ఘ్నాంబరధరం విఘ్నం శశివర్ణం చతుర్భుజమ్ ।
పుసన్నవదనం ధ్యాయేత్ సర్వవిఘ్నోపశాంతయే ॥

॥ శ్రీనివాస ధ్యానమ్ ॥

నమస్తుభ్యం మహాదేవ నారాయణ కృపానిధే ।
పాహి మాం ఫణిశైలేశ భక్తబంధో దయానిధే ॥

॥ మహాభారత శ్రవణ ఫలమ్ ॥

ద్వైపాయనౌష్ఠ పుట నిస్సృతమపుమేయం । పుణ్యం పవిత్రమథ పాపహరం శివం చ ।
యో భారతం సమధిగచ్ఛతి వాచ్యమానం । కిం తస్య పుష్కరజలైరభిషేచనేన ॥

॥ అభీ సంకల్పః ॥

శ్రీమదాదివరాహక్షేత్రే, విరాజమానస్య, దేవదేవోత్తమస్య, జగద్రక్షణార్థ, మవతీర్ణస్య, శ్రీమదఖిలాకాశిణి
బ్రహ్మాండనాయకస్య, శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామినః, అనుగ్రహప్రసాదేన, సర్వేషాం, భక్తజనానాం, ఆభివ్యాధి,
నివృత్తిద్వారా, ఆయురారోగ్యైశ్వర్యాభివృద్ధ్యర్థం, విషూచికాక్రిమిజనిత, సమస్త, దుష్టభావ నివారణార్థం
సర్వారిష్ట, నివృత్తిద్వారా, సకలశ్రేయో2భివృద్ధ్యర్థం, ధర్మార్థ, కామమోక్షాఖ్య, చతుర్విధ,
పురుషార్థ ఫల సిద్ధ్యర్థం, వాఙ్మనఃకాయ, ప్రవర్తిత, అనేక జన్మాఘ, నిబర్హణార్థం, సమస్త,
పాపక్షయార్థం చ, శ్రీమన్మహాభారతే, ఆదిపర్వణి, యథాశక్తి, అష్టమోధ్యాయాంతర్గత,
శ్లోకపారాయణం, ఆచార్యముఖేన, కలిష్టామహా ॥

॥ వ్యోమ ధ్యానమ్ ॥

వ్యోమం వశిష్ఠనప్తారం శక్తేః పౌత్రమకల్మషమ్ ।
పరిశరిత్కలం వందే శుకతాతం తపోనిధిమ్ ॥

వ్యోమాయ విష్ణురూపాయ వ్యూరూపాయ విష్ణవే ।
నమో వై బ్రహ్మానిధయే, వాసిష్ఠాయ నమోనమః ॥

అష్టమో2ధ్యాయః

పాలోమపర్వ

ప్రమద్వరాయాః ప్రాదుర్భావస్తాం రురవే దాతుం పితుః ప్రతిజ్ఞానం తస్యాః సర్పదంశనేన
పఞ్చత్వప్రాప్తిశ్చ

సౌతిరువాచ

స చాపి చ్యవనో బ్రహ్మన్ భార్గవో2జనయత్సుతమ్ ।
సుకన్యాయాం మహాత్మానం ప్రమతిం దీప్తతేజసమ్ ॥ 08 - 01 ॥

ప్రమతిః తు రురుం నామ ఘృతాచ్యాం సమజీజనత్ ।
రురుః ప్రమద్వరాయాం తు శునకం సమజీజనత్ ॥ 08 - 02 ॥

(శౌనకస్తు మహాభాగ శునకస్య సుతో భవాన్ ।
శునకస్తు మహాసత్త్వః సర్వభార్గవనన్దనః ।
జాతస్తపసి తీవ్రే చ స్థితః స్థిరయశాస్తతః ॥)
తస్య బ్రహ్మన్ రురోః సర్వం చరితం భూరితేజసః ।
విస్తరేణ ప్రవక్ష్యామి తచ్ఛృణు త్వమ శేషతః ॥ 08 - 03 ॥

ఋషిరాసీన్మహాన్ పూర్వం తపోవిద్యాసమన్వితః ।
స్థూలకేశ ఇతి ఖ్యాతః సర్వభూతహితే రతః ॥ 08 - 04 ॥

ఏతస్మిన్నేవ కాలే తు మేనకాయాం ప్రజజ్జివాన్ ।
గన్ధర్వరాజో విప్రర్షే విశ్వావసుః ఇతి స్మృతః ॥ 08 - 05 ॥

అప్పరా మేనకా తస్య తం గర్భం భృగునన్దన ।
ఉత్పసర్జ యథాకాలం స్థూలకేశాశ్రమం ప్రతి ॥ 08 - 06 ॥

ఉత్పృజ్య చైవ తం గర్భం నద్యాస్తీరే జగామ సా ।
అప్పరా మేనకా బ్రహ్మన్నిర్ణయా నిరపత్రపా ॥ 08 - 07 ॥

కన్యామమరగర్భాభాం జ్వలన్తీమివ చ శ్రియా ।
తాం దదర్శ సముత్స్రుష్టాం నదీతీరే మహాన్యషిః ॥ 08 - 08 ॥

స్థూలకేశః స తేజస్వీ విజనే బన్ధవర్జితామ్ ।
స తాం దృష్ట్వా తదా కన్యాం స్థూల కేశో మహద్విజః ॥ 08 - 09 ॥

జగ్రాహ చ మునిశ్రేష్ఠః కృపావిష్టః పుషోష చ ।
వవృధే సా వరారోహా తస్యాశ్రమపదే శుభే ॥ 08 - 10 ॥

జాతకాద్యాః క్రియాశ్చాస్యా విధిపూర్వం యథాక్రమమ్ ।
స్థూలకేశో మహాభాగశ్చకార సుమహాన్యసిః ॥ 08 - 11 ॥

ప్రమదాభ్యో వరా సాతు సత్త్వరూపగుణాన్వితా ।
తతః ప్రమద్వరా ఇత్యస్యా నామ చక్రే మహాన్యసిః ॥ 08 - 12 ॥

తామాశ్రమపదే తస్య రురుర్లుష్ట్యా ప్రమద్వరామ్ ।
బభూవ కిల ధర్మాత్మా మదనోపహతస్తదా ॥ 08 - 13 ॥

పితరం సఖిభిః సో2థ శ్రావయామాస భార్గవమ్ ।
ప్రమతిశ్చాభ్యయాచత్తాం స్థూలకేశం యశస్వినమ్ ॥ 08 - 14 ॥

తతః ప్రాదాత్ పితా కన్యాం రురవే తాం ప్రమద్వరామ్ ।
వివాహం స్థాపయిత్వాగ్రే నక్షత్రే భగదైవతే ॥ 08 - 15 ॥

తతః కతిపయాహస్య వివాహే సముపస్థితే ।
సఖీభిః క్రీడతీ సార్థం సా కన్యా వరవర్ణినీ ॥ 08 - 16 ॥

నాపశ్యత్ సప్రసుస్తం వై భుజంగ్లం తిర్యగాయతమ్ ।
పదా చైనం సమాక్రామన్ముమూర్షుః కాలచోదితా ॥ 08 - 17 ॥

స తస్యాః సప్రమత్తాయాశ్చోదితః కాలధర్మణా ।
విషోపలిష్టాన్దశనాన్ భృశమజ్ఞే న్యపాతయత్ ॥ 08 - 18 ॥

సా దష్టా తేన సర్పేణ పపాత సహసా భువి ।
వివర్ణా విగతశ్రీకా భ్రష్టాభరణ చేతనా ॥ 08 - 19 ॥

నిరానన్దకరీ తేషాం బన్ధనాం ముక్తమూర్ధజా ।
వ్యసురప్రేక్షణీయా సా ప్రేక్షణీయతమాభవత్ ॥ 08 - 20 ॥

ప్రసుప్తే వాభవచ్ఛాపి భువి సర్వవిషార్దితా ।
భూయో మనోహరతరా బభూవ తనుమధ్యమా ॥ 08 - 21 ॥

దదర్శ తాం పితా చైవ యే చైవాన్యే తపస్వినః ।
విచేష్టమానాం పతితాం భూతలే పద్మవర్చసమ్ ॥

॥ 08 - 22 ॥

తతః సర్వే ద్విజవరాః సమాజగ్ముః కృపాన్వితాః ।
స్వస్త్వాత్రేయో మహాజానుః కుశికః శఙ్ఖమేఖలః ॥

॥ 08 - 23 ॥

ఉద్దాలకః కరశ్చైవ శ్వేతశ్చైవ మహాయశాః ।
భరద్వాజః కౌణకుత్స్య ఆర్ష్టిషేణో2థ గౌతమః ॥

॥ 08 - 24 ॥

ప్రమతిః సహ పుత్రేణ తథాన్యే వనవాసినః ।
తాం తే కన్యాం వ్యసుం దృష్ట్వా భుజఙ్గస్య విషార్దితామ్ ।
రురుదుః కృపయావిష్టా రురుస్త్వార్తో బహిర్యయా ॥
(తే చ సర్వే ద్విజశ్రేష్ఠాస్తత్రైవోపావిశంస్తదా ।)

॥ 08 - 25 ॥

ఇతి శ్రీమహాభారతే ఆదిపర్వణి పాలోమపర్వణి ప్రమద్వరాసర్పదంశే2ష్టమో2ధ్యాయః ॥ 8 ॥

“ప్రహేళిక ” - మహాభారతంలోని క్లిష్టమైన శ్లోకాలకు విశ్లేషణ

విదుర ఉవాచ

**అత్రైవోదాహరంతీమమ్ ఆతిహాసం పురాతనమ్ ।
ఆత్రేయస్య చ సంవాదం సాధ్యా నాం చేతి సః శ్రుతమ్ ॥**

**చరంతం హంసరూపేణ మహర్షిం సంశితవ్రతమ్ ।
సాధ్యా దేవా మహాప్రాజ్ఞం పర్యవృచ్ఛంత వై పురా ॥
సాధ్యా ఊచుః**

**సాధ్యా దేవా వయమేతే మహర్షే ర్భవంతా భవంతం న శక్కుమో2నుమాతుమ్ ।
శ్రుతేన భిరో బుద్ధిమాంస్తం మతోః సః కావ్యాం వాచాం వక్తుమర్హస్యుదారామ్ ॥**

హంస ఉవాచ

ఏతత్కార్యమమరాః సంశ్రుతం మే ధృతిః శమః సత్యధర్మానువృత్తిః ।
గ్రంథం వినీయ హృదయస్య సర్వం ప్రియాప్రియే చాత్మసమం నయాత ॥

ఆకుశ్యమానో నాక్రూశేత్ మన్యురేవ తితిక్షతః ।
ఆక్రోష్టారం నిర్దహతి సుకృతం చాస్య విందతి ॥

ః “గోవింద నామ సంకీర్తనమ్” ః

॥ అథ క్షమా ప్రార్థనా ॥

యదక్షరపదభ్రష్టం మాత్రాహీనం చ యద్భవేత్ ।
తత్సర్వం క్షమ్యతాం దేవ నారాయణ సమోస్తుతే ॥

॥ అథ లోకక్షేమ ప్రార్థనా ॥

సర్వేభవన్తు సుఖినః సర్వేసంతు నిరామయాః ।
సర్వేభద్రాణి పశ్యంతు మాకశ్చిత్ దుఃఖభాగ్భవేత్ ॥

॥ అథ భగవత్సమర్పణమ్ ॥

కాయేన వాచా మనసేంద్రియైర్వా బుద్ధ్యాత్మనా వా ప్రకృతేస్స్వభావాత్ ।
కరోమి యద్భక్తకలం పరస్మై నారాయణాయేతి సమర్పయామి ॥

॥ అథ మంగళమ్ ॥

శ్రియః కాంతాయ కణ్యాణనిధయే నిధయేర్థినామ్ ।
శ్రీవేంకటనివాసాయ శ్రీనివాసాయ మంగళమ్ ॥